

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ від 09.10.2023 р. № 3477/ІПК/99-00-24-03-03-06

Щодо окремих норм податкового законодавства

Державна податкова служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), розглянула звернення щодо окремих норм податкового законодавства і в межах компетенції повідомляє.

Платник податків у своєму зверненні повідомив, що за наслідками розгляду судової справи винесено рішення щодо стягнення на користь колишнього працівника підприємства середнього заробітку за час вимушеного прогулу, витрат на професійну правничу допомогу та судові витрати.

Таким чином, платник податків у своєму зверненні просить надати індивідуальну податкову консультацію з наступних питань:

- 1. Чи є витрати на професійну правничу допомогу та судові витрати додатковим благом для фізичної особи та об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб, з якої юридичній особі, як податковому агенту необхідно утримати та перерахувати податок на доходи фізичних осіб і військовий збір?*
- 2. Чи є податковим агентом по відношенню до фізичної особи – колишнього працівника підприємства під час виконання рішення суду?*

Статтею 129¹ Конституції України встановлено, що суд ухвалює рішення іменем України. Судове рішення є обов'язковим до виконання.

Правові засади справляння судового збору, платників, об'єкти та розміри ставок судового збору, порядок сплати, звільнення від сплати та повернення судового збору визначає Закон України від 08 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір», відповідно до ст. 1 якого судовий збір – це збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених цим Законом. Судовий збір включається до складу судових витрат.

Крім того згідно зі ст. 133 глави 8 «Судові витрати» Цивільного процесуального кодексу України судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи.

Так, до витрат, пов'язаних з розглядом справи, належать витрати, зокрема, на професійну правничу допомогу.

Статтею 67 Конституції України передбачено, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і зборив порядку і розмірах, встановлених законом.

Оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розділом IV Кодексу, згідно з п. 162.1 ст. 162 якого платником податку на доходи фізичних осіб є, зокрема фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні, та податковий агент.

Об'єктом оподаткування фізичної особи – резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід(п.п. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 Кодексу).

Статтею 165 Кодексу встановлено вичерпний перелік доходів, які не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку.

Крім того, звільняються від оподаткування військовим збором доходи, що згідно з розділом IV Кодексу не включаються до загального оподатковуваного доходу фізичних осіб (не підлягають оподаткуванню, оподатковуються за нульовою ставкою) (п.п. 1.7 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Разом з тим п.п. «г» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Кодексу визначено, що до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається, зокрема дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (крім випадків, передбачених ст. 165 Кодексу) у вигляді суми грошового відшкодування будь-яких витрат або втрат платника податку, крім тих, що обов'язково відшкодовуються згідно із законом за рахунок бюджету або звільняються від оподаткування згідно з розділом IV Кодексу.

Згідно з п. 167.1 ст. 167 Кодексу ставка податку становить 18 відс. бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику (крім випадків, визначених у пп. 167.2 – 167.5 цієї статті).

Також вказаний дохід є об'єктом оподаткування військовим збором (п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Ставка військового збору становить 1,5 відс. об'єкта оподаткування, визначеного п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (п.п. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Нарахування, утримання та сплата (перерахування) податку на доходи фізичних осіб та військового збору до бюджету здійснюються у порядку, встановленому ст. 168 Кодексу.

Згідно з п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 Кодексу податковий агент, поняття якого визначено п.п. 14.1.180 п. 14.1 ст. 14 Кодексу, що нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок і військовий збір із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену ст. 167 Кодексу, і ставку військового збору, встановлену п.п. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Враховуючи викладене, у разі якщо юридичною особою на підставі рішення суду відшкодовуються платнику податку – фізичній особі судові витрати (судовий збір та витрати на професійну правничу допомогу), то сума таких витрат включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу такого платника як додаткове благо та оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах.

При цьому юридична особа, яка на підставі рішення суду відшкодовує платнику податку – фізичній особі судові витрати, є податковим агентом щодо нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб та військового збору з такого доходу.

Відповідно до п. 18.2 ст. 18 Кодексу податковий агент прирівнюється до платників податку і має права та виконує обов'язки, встановлені Кодексом для платників податків.

Зауважуємо, що тимчасово, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19) відповідно до п. 52⁸ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу було зупинено перебіг строків, встановлених, зокрема, ст.ст. 52 і 53 Кодексу щодо надання контролюючими органами індивідуальних податкових консультацій в письмовій формі.

Крім того, тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Так, згідно з п.п. 69.9 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу тимчасово, до 1 серпня 2023 року, для платників податків та контролюючих органів зупинявся перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, крім випадків, передбачених зазначеним підпунктом Кодексу.

Згідно з п. 52.2 ст. 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.